

Kwaliteitstoetsingen

PAS Conferentie
2 november 2017

Arnoud Daan

Introductie

- Arnoud Daan
- Lid van het IIA College Kwaliteitstoetsing
- Lid van NBA - Sector Commissie
Verzekeringsmaatschappijen en Pensioenfondsen
- Directeur Audit bij a.s.r. verzekeringen

Agenda

1. Toetsing waarom?
2. Opzet toets organisatie
3. Opzet van een kwaliteitstoetsing
4. Praktijk ervaring
5. Thema's
6. Vragen?

1. Toetsing waarom?

- ✓ Het verhogen van de kwaliteit van de beroepsuitoefening door de leden,
- ✓ Door een uitspraak te doen over de mate waarin het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing in opzet en werking voldoet aan de algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening.
- ✓ Dit betreft niet alleen de vraag of de audits conform de regels worden uitgevoerd. Nog belangrijker is hoe de IAF wordt geapprecieerd door de stakeholders en hoe de toegevoegde waarde van de IAF verbeterd zou kunnen worden.

1. Toetsing waarom?

- Reglement kwaliteitstoetsing
- Nadere richtlijnen voor kwaliteitstoetsing
- Toetsing eens in de 5 jaar

- Eis van een oordeel “voldoet” aan het verplichte deel van het IPPF:
 - Core principles
 - Definition of Internal Audit
 - Code of Ethics
 - IIA Standaarden
- Bij “voldoet niet” → herstelplan → hertoets

- Ook NBA en NOREA vereisen kwaliteitstoets, normenkaders:
 - RKB1/RKBN (vanaf 1/1/2018 NVKS voor NBA)
 - Relevante NVCOS

1. Toetsing waarom?

Stelling 1:

- Lidmaatschap van het IIA brengt met zich mee dat je verplicht bent je eens in de 5 jaar extern te laten toetsen?
 - A. Ja, ieder lid van IIA moet eens in de 5 getoetst worden
 - B. Ja, ik ben verplicht om de kwaliteitstoets te ondergaan, maar in de praktijk stelt het niet veel voor en consequenties zijn te overzien
 - C. Nee, alleen leden die zich manifesteren als internal auditor moeten een kwaliteitstoets ondergaan
 - D. Nee, mijn chef (CAE) is verplicht om de IAF te laten toetsen

1. Toetsing waarom?

Beslissingsmodel Kwaliteitstoetsing

Antwoord C: alleen leden die zich manifesteren als IA

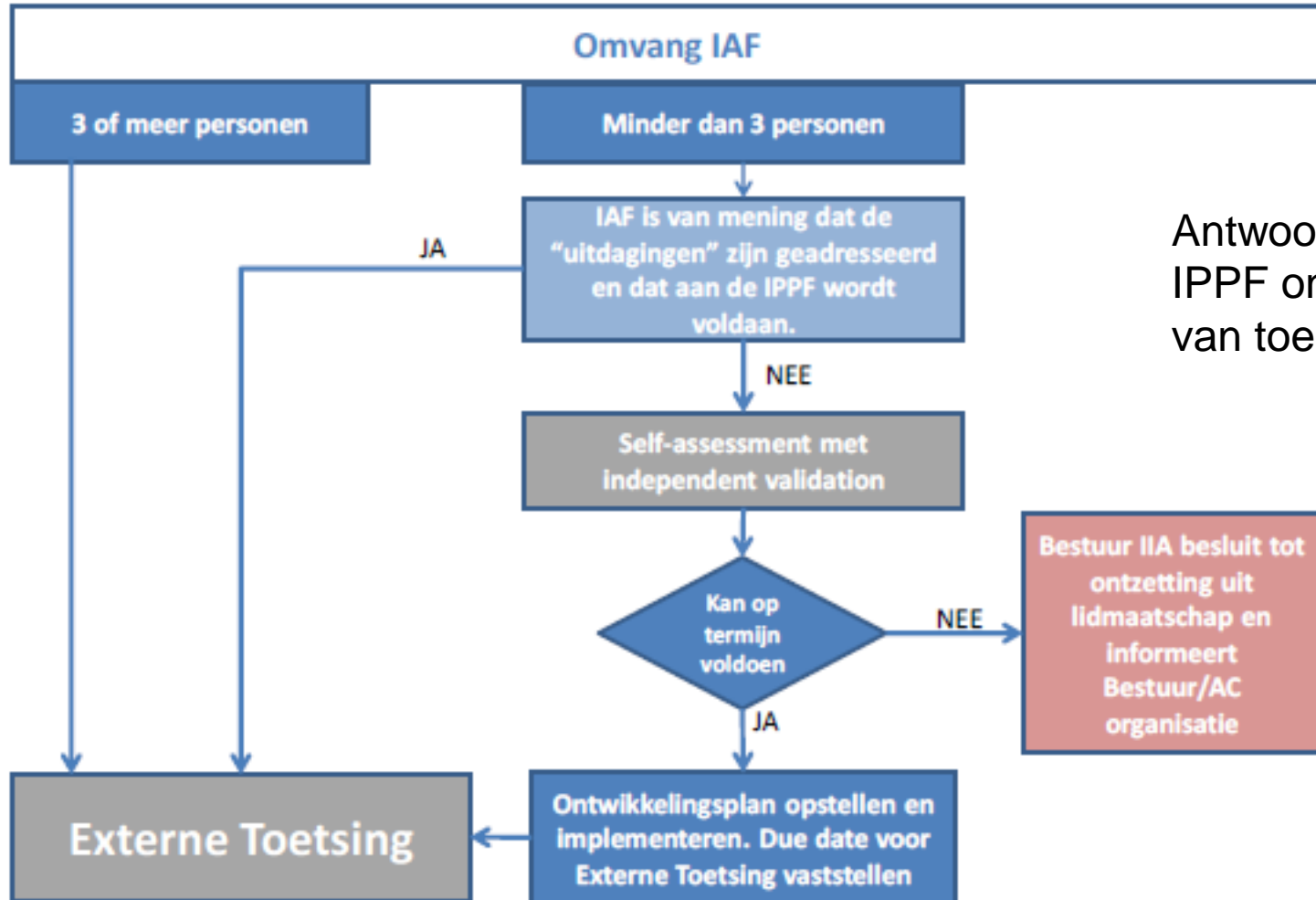
1. Toetsing waarom?

Stelling 2:

- Ik werk bij een kleine IAF (1,2 m/v) en daarvoor gelden andere regels wat betreft kwaliteitstoetsing
 - A. Ja, want de kleine IAF is vrijgesteld van kwaliteitstoetsing
 - B. Ja, voor kleine IAFs geldt een ander normenkader, delen van het IPPF zijn niet voor ons van toepassing
 - C. Nee, ik laat me door een collega CAE toetsen en voldoe daarmee aan het reglement
 - D. Nee, het reglement en het IPPF is ook voor ons onverkort van toepassing

1. Toetsing waarom?

Kwaliteitstoetsingsproces

Antwoord D:
IPPF onverkort
van toepassing

2. Opzet toets organisatie

Een aantal organen:

- Toezichtsorgaan Kwaliteitstoetsingen (TKT) ziet toe op naleving van het reglement:
 - Alle leden IIA – internal auditors zijn getoetst/ hertoetst
 - Toetsende partijen voldoen aan eisen onafhankelijkheid en deskundigheid
 - Beoordelen van de toetsingen
 - Informeren bestuur over aanhoudende “voldoet niet”/weigeraars
- College Kwaliteitstoetsingen (CKT)
 - Voert toetsingen uit IPPF + NBA/NOREA
 - Informeert TKT en NBA/NOREA
- NBA/NOREA
 - Bewaakt dat RA/AA resp RE ingeschreven als interne accountant zijn getoetst
 - Bewaakt dat toetsing door CKT goed is verlopen, verleent accreditatie
- Derden toetser
 - Voert toetsingen uit op alleen IPPF
 - Informeert TKT

2. Opzet toetsorganisatie

College kwaliteitstoetsing

- Voorzitter Guus van Gameren + 3 andere leden
- Belangrijke taken:
 - bewaken gedegenheid van de toetsing en de rapportage
 - bewaken consistentie in oordelen
 - toetsing methodologie
 - aansturing toetsorganisatie
 - eindverantwoordelijk voor de toetsing
- Toetsorganisatie met meerdere geaccrediteerde (lead)toetsers
- Goede spreiding businesskennis, IT kennis etc.
- Twee keer per jaar verplichte trainingsmiddag
- Werkgroep voor actualiseren methodologie, rapportage, delen v. dilemma's

3. Opzet kwaliteitstoetsing

- ✓ Het verhogen van de kwaliteit van de beroepsuitoefening door de leden,
- ✓ Door een uitspraak te doen over de mate waarin het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing in **opzet en werking** voldoet aan de algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening.
- ✓ Nog belangrijker is hoe de IAF **wordt geapprecieerd** door de stakeholders en hoe de **toegevoegde waarde van de IAF** verbeterd zou kunnen worden.

Bij een kwaliteitsonderzoek gaat het dus om:

1. Inrichting van de IAF: positionering, rapportagelijnen, kwantiteit en kwaliteit van auditstaf, charter
2. De juiste zaken doen: auditplanproces (audit universum, risicoanalyse, jaarplan)
3. De zaken juist doen: stelsel aan kwaliteitsborging, methodologie, interne review, dossiers, juiste deskundigheid

Naast review van documenten/dossiers interviews met stakeholders

3. Opzet kwaliteitstoetsing

Stap 1: Start

- Kick off meeting
 - Scope (IPPF, NBA, NOREA, andere richtlijnen)
 - Specifieke zaken (aard business, type organisatie, structuur IAF, governance structuur, bijzondere eisen)
- Type opdracht:
 - Met of zonder SAIV?
- Team formeren
 - Collegelid en ervaren leadtoetsers
 - Kennis van sector; IPPF, NBA (RA/AA), NOREA (RE)
- Tijdlijnen uitstippelen
 - IAF gereed in opzet/werking of IAF in ontwikkeling?
 - Geschikt moment in het jaar
- Opdrachtbrief
- Geheimhoudingsverklaring

3. Opzet kwaliteitstoetsing

Stap 2. Goede start: Self Assessment

- Self assessment questionnaire (IPPF, RKB1, NVKS, COS 3000).
- Wees zelfkritisch, bij twijfel PC/DNC zodat het punt niet van de radar verdwijnt
- SAQ doorspreken met lead toetser (beoordeling van opzet)
- Documenten beoordelen: charter, manual, jaarplan, reglement AC/RvC
- Wellicht ook delen al toetsen bij twijfel (werking, dossier review of andere zaken, MAATWERK)

- Uitmondend in een rapportage met (vaak) punten die opgepakt moeten worden
- Afspreken termijn van oplossing (1 jaar)

Belangrijk:

- **Self Assessment met independent validation kwalificeert nog niet als externe toets**

3. Opzet kwaliteitstoetsing

Stelling 3: De partij die de SAIV uitvoert kan mij ook het beste ondersteunen bij het verder op orde krijgen van het stelsel van kwaliteitsbeheersing.

- A. Weet niet, maar als hij ondersteunt mag hij daarna niet meer de externe kwaliteitstoets uitvoeren.
- B. Ja, maar hij mag dan niet betrokken zijn bij de jaarrekeningcontrole.
- C. Ja, hij weet precies wat er nog veranderd moet worden. Dit is wel zo efficiënt bij de toets.
- D. Ja, maar hij mag daarnaast niet betrokken zijn bij adviezen aan de organisatie op het gebied van risk management.

3. Opzet kwaliteitstoetsing

Stelling 3: De partij die de SAIV uitvoert kan mij ook het beste ondersteunen bij het verder op orde krijgen van het stelsel van kwaliteitsbeheersing.

Gaat om onafhankelijkheid en objectiviteit in oordeelsvorming van de toetser.
Toetser mag niet betrokken zijn bij: ondersteuning van de auditdienst, adviezen op het gebied van risk management/compliance, de controle van de jaarrekening

Antwoord A is het best

- A. Weet niet, maar als hij ondersteunt mag hij daarna niet meer de externe kwaliteitstoets uitvoeren.

3. Opzet kwaliteitstoetsing

Stap 3. Externe toets

- Beoordelen van de follow-up punten
- Toetsen van de werking

- Interviews (toegevoegde waarde door IAF)
- Beoordelen documenten
- Reviewen dossiers
- Onderwerpen
 - Governance
 - Kwaliteit van auditstaf
 - Auditplan
 - Kwaliteitsbeoordelingskader
 - Uitvoering van Audits

3. Opzet kwaliteitstoetsing

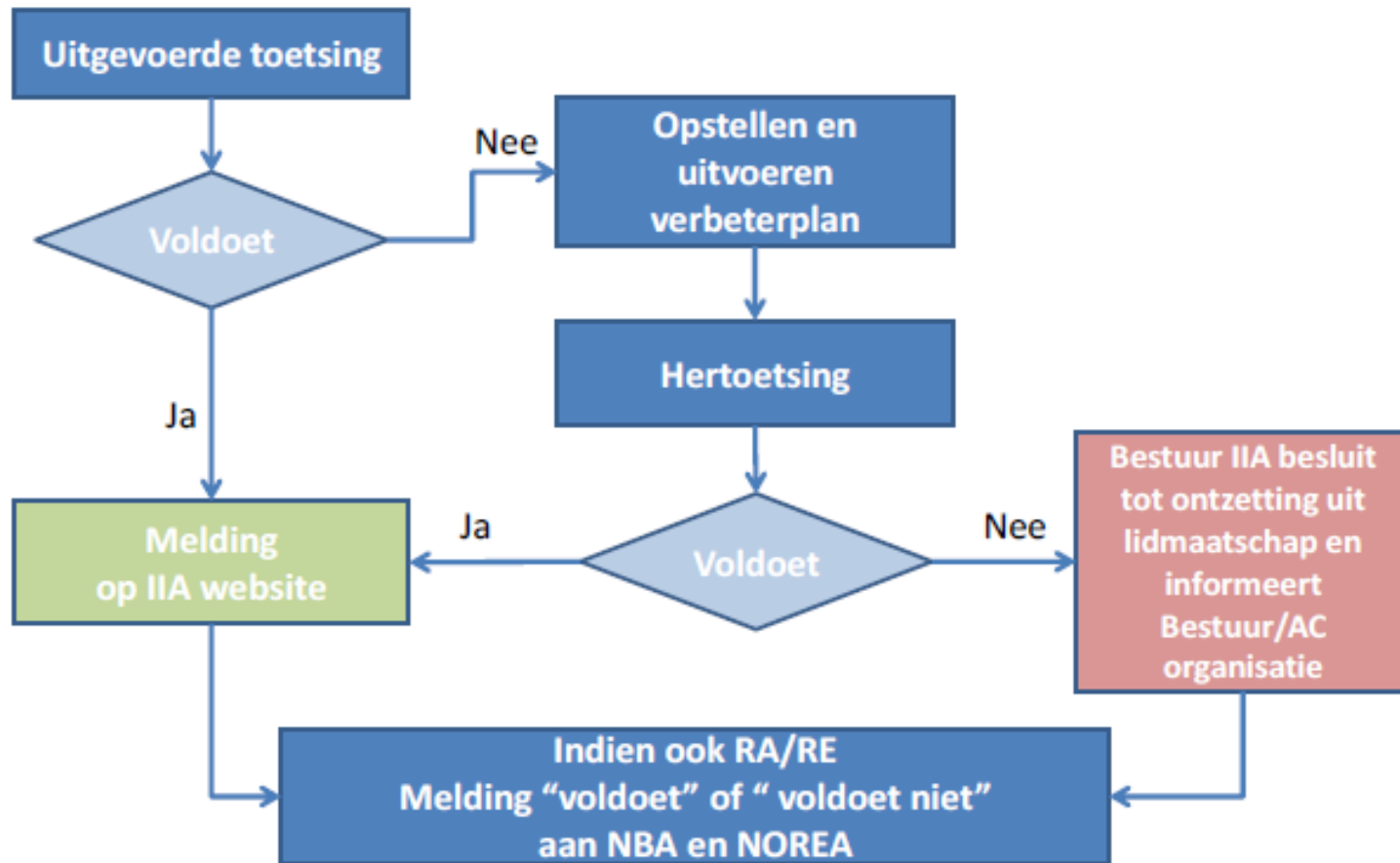
Stap 4: Rapportage

- Concept rapport, afstemming feitelijke juistheden
- Rating per standard en hoofdstandaarden
- Concept eindoordeel:
 - Voldoet
 - Voldoet niet
- Vaststelling eindoordeel in het College
- Afstemmen finaal rapport
- Management Respons

- Informeren TKT is een verantwoordelijkheid van de CAE (CKT informeert ook)
- Bij voldoet niet → afspraken over hertoets

3. Opzet kwaliteitstoetsing

Uitkomst Externe Toetsing

3. Opzet kwaliteitstoetsing

Vraag 4: Bij een toetsing is geconcludeerd “voldoet niet”. Is er een termijn waar binnen de hertoets moet plaatsvinden?

- A. Ja, de hertoets moet binnen 6 maanden na datering van het rapport
- B. Ja, de hertoets moet binnen 6 maanden nadat het herstelplan is beoordeeld en goedgekeurd
- C. Ja, met de toetsorganisatie bepalen we een termijn, uiteraard moet dat redelijk zijn voor beide partijen
- D. Ja, het TKT bepaalt daarvoor een termijn als zij het herstelplan hebben ontvangen

3. Opzet kwaliteitstoetsing

Vraag 4: Bij een toetsing is geconcludeerd “voldoet niet”. Is er een termijn waar binnen de hertoets moet plaatsvinden?

Artikel 12 van het reglement – lid 1

- In het geval dat het eindoordeel luidt als omschreven in artikel 11 lid 1 b (*red: voldoet niet*), dient de IAF te waarborgen dat het stelsel van kwaliteitsbeheersing van de IAF binnen zes maanden aan de normen als bedoeld in artikel 3 voldoet, bevestigd door een hertoetsing.
- Kortom herstelperiode is niet lang.
- Advies: maak gebruik van de SAIV waarmee je issues voor bent!

4. Praktijk ervaring

- Meerdere organisaties met relatief kleine IAF getoetst.
- Vaak in het stramien van Self Assessment, gevolgd door een toets.
- Uiteraard issues onderkent in vele gevallen goed oplosbaar. Termijnen van oplossing redelijk.
- We zien echter ook organisaties die voor de toets weglopen, waarbij wellicht issues zitten die mogelijk niet oplosbaar blijken.
- IIA en NBA proactief in het signaleren van de “niet getoetsten”.
- Mijn advies: stel niet uit, maar maak thema's bespreekbaar.

5. Thema's

Stelling 5: Een IAF van 1 m/v kan per definitie niet voldoen

- A. Waar, er zijn meerdere fundamentele issues die niet oplosbaar zijn
- B. Onwaar, ik moet alleen een oplossing vinden om de dossier te laten reviewen door iemand anders (supervisie)
- C. Onwaar, als ik hetzelfde doe als de collega 1-pitter die al getoetst is ben ik ook klaar
- D. Dat hangt ervan af

5. Thema's

Stelling 5: Een IAF van 1 m/v kan per definitie niet voldoen

Antwoord D. Dat hangt ervan af.

- Sec alleen kan niet: supervisie.
- Op te lossen binnen de organisatie of afspraken met anderen (extern accountant, collega IAF)
- Maar let ook op:
 - Deskundigheid (IT, Wet- en regelgeving)
 - Wordt er genoeg gedaan gegeven de omvang, complexiteit van de organisatie?

5. Thema's

Vraag 6

- Een bedrijf heeft twee operationele onderdelen A en B. Beide ongeveer even groot en complex
 - De scope van de internal audit afdeling is afgestemd met de RvB en opgenomen in het Audit Charter. RvB vindt het van belang dat IA toezicht houden op de werkzaamheden in onderdeel A en vragen ons IT en compliance risico-analyses uit te voeren en controles uit te voeren op de werkzaamheden van onderdeel A en daarover aan hen te rapporteren.
- A. GC. Deze scope is afgestemd met de RvB en daarmee adequaat in het kader van het IPPF.
- B. PC. Deze scope is weliswaar afgestemd met RvB maar niet ARC/RVC.
- C. DNC. Deze scope is weliswaar afgestemd met RvB maar niet met ARC/RVC.
- D. DNC om meerdere redenen.

5. Thema's

Aandachtspunten:

1. Definitie van IAF: Internal auditing is an independent, objective assurance and consulting activity designed to add value and improve an organization's operations. It helps an organization accomplish its objectives by bringing a systematic, disciplined approach to evaluate and improve the effectiveness of risk management, control, and governance processes.
2. Audit Universum – Risico- analyse – Jaarplan
3. Verschil tussen controle en audit
4. Uitvoeren van risico-analyse
5. Rapportagelijijn met ARC

Antwoord D

5. Thema's

Vraag 7

- De IAF rapporteert aan de CFO. De IAF voert geen financial audits uit.
-
- A. DNC, rapportage aan CEO (of Audit Commissie) is het enige dat is toegestaan onder het huidige IPPF.
 - B. DNC, de CFO is per definitie ook verantwoordelijk voor essentiële zaken op het gebied van Governance, Risk Management en Control van Niet Financiële onderwerpen.
 - C. GC, vereist is ook dat ik op essentiële punten open lijnen heb met de voorzitter van de AC/CEO.
 - D. GC, dit is toegestaan immers geen financial audit

5. Thema's

Voorwaarden bij de ophanging onder de CFO zijn:

- Er is geen sprake van belemmeringen in de oordeelsvorming van de IAF over de GRC en de werkzaamheden die onder verantwoordelijkheid van de CFO worden uitgevoerd.
- De CAE heeft een eigen (escalatie)rapportagelijijn naar de CEO en het AC.
- Het Auditcharter is getekend door de CEO.
- Het jaarlijks auditplan wordt goedgekeurd door de CEO (en geagendeerd in het AC).
- De (kritieke) auditrapporten zijn gericht aan de CEO, en (veelal via een samenvattende rapportage) aan het AC.

Antwoord C (B kan ook goed zijn).

IIA heeft sterke voorkeur voor rapportage aan CEO.

De kernvraag bij de toets is waarom wordt gerapporteerd aan CFO?

5. Thema's

Vraag 8

- Een beursgenoteerde onderneming heeft activiteiten en rechtspersonen in meerdere landen. Er is over het algemeen sprake van stevig governance vanuit de groep op de buitenlandse activiteiten. Met de ARC zijn goede afspraken wat we wel en niet in scope hebben van de buitenlanden.
 - De IAF bestaat uit 3 m/v.
- A. Tja... dat hangt er van af
- B. DNC, een beursgenoteerde onderneming kan per definitie niet bestaan uit een IAF van maar 3 m/v.
- C. GC, de scope en jaarplan is afgestemd met de ARC/RvC. Binnen de capaciteit van de afdeling kunnen we dat realiseren. Eventueel is er nog inleenbudget voor expertise.
- D. GC, motivatie van C + we auditen in het bijzonder de governance vanuit de groep op de buitenlanden

5. Thema's

Overwegingen:

- Jaarplan proces: Scope, audit universum – risico analyse – jaarplan binnen definitie van Internal Audit (GRC)
- Capaciteit is een afgeleide van het jaarplanproces en niet andersom
- Resource management: kennis van buitenlandse activiteiten, wetgeving
- IAF heeft een bredere verantwoordelijkheid dan soms de RvB/ARC wenst of noodzakelijk acht. Aansluiting met bedrijfsdoelstellingen, risico's. Voorwaarde is een volkomen schets van het audit universum
- NL Corporate Governance Code *De interne audit functie heeft als taak de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen te beoordelen. Het bestuur is verantwoordelijk voor de interne audit functie. De raad van commissarissen houdt toezicht op de interne audit functie en heeft regelmatig contact met diegene die de functie vervult.*

In principe antwoord A,

maar B (DNC) kan ik mij in veel situaties voorstellen gegeven de grootte en complexiteit van internationaal werkende organisaties.

5. Thema's

Vraag 9

- Als ik voldoe aan het IPPF voldoe ik ook aan de normen van het NBA/NOREA.
 - A. Nee, in Standaard/NVCOS (3000) zitten aanvullende bepalingen die meer vereisen dan het IPPF
 - B. Ja, er is sprake van nagenoeg hetzelfde normenkader
 - C. Ja, als A met dien verstande dat wij als IAF geen financial audits uitvoeren
 - D. Goede antwoord staat er niet tussen

5. Thema's

Vraag 9: Als ik voldoe aan het IPPF voldoe ik ook aan de normen van het NBA/NOREA.

Overwegingen:

- In de praktijk tot op heden geen afwijkingen tussen IIA oordeel en NBA oordeel.
- Echter pas op:
 - IPPF is breder (governance van IAF, jaarplanproces)
 - NVCOS gaat dieper (zeker tav. Financial Audits)
 - RKB1 is nog maar tijdelijk → NVKS vanaf 1/1/18:
Ja er is keuze tussen NVCOS en IIA Standaarden bij een assurance-opdracht, maar ook:
 - Kwaliteitsbepaler
 - Kwaliteitsbeleid en kwaliteitsambitie
 - Stelsel van kwaliteitsbeheersing met oa. Opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling
- NOREA heeft RKBN nog

5. Thema's

Een paar andere uitdagingen:

- Vermenging met eerste lijns activiteiten (of ongewenste vormen van tweede lijns activiteiten)
- Programma van kwaliteitsbeheer
- Waarborgen van deskundigheid
- Dossiervoering
- Supervisie in het dossier
- Onvoldoende senioriteit
- **Welke issues zien jullie nog?**
- Zie praktijkgids De kleine IAF en IIA Standaarden
- Overige vragen: arnoud.daan@iia.nl